

POSUDEK

na rigorózní práci Mgr. Marka Prokše „Ochrana ozónové vrstvy a klimatu
v mezinárodním právu“

Rigorózní práce je věnována problematice mezinárodní ochrany životního prostředí. Práce je členěna na úvod, čtyři části a závěr, má rozsah 124 stran.

Cílem práce je podle uchazeče poskytnout ucelené informace o mezinárodněprávní úpravě ochrany atmosféry a jejich jednotlivých sektorů (s výhradou ochrany před pohraničním znečištěním), str. 9. Důvodem proč rigorózní práce pomíjí problematiku atmosférického znečištění je podle autora lokální charakter atmosférického znečištění a tomu odpovídající forma mezinárodněprávní úpravy (str. 15) V částech zaměřených na jednotlivé úpravy, jejich historický vývoj a podobu se podle autora jedná o komplexní rozbor. V rámci analýzy jednotlivých mezinárodněprávních dokumentů se práce zaměřuje především na závazky a povinnosti smluvních stran.

V první kapitole se autor zabývá ochranou atmosféry v mezinárodním právu a zaměřuje se i na obecnější otázky mezinárodního práva životního prostředí, které označuje za právní odvětví. Při ústní obhajobě by měl uchazeč vymezit pojem mezinárodního práva životního prostředí jako odvětví mezinárodního práva veřejného. Jádro právní úpravy spočívá ve smluvní úpravě. Nejprve je, jak uchazeč uvádí na zkoumané právní úpravě uzavřena rámcová úmluva na kterou navazují protokoly obsahující závazky k naplnění cílů smlouvy (str. 17). Zabývá se zde i možností vzniku obyčejových pravidel. Zmiňuje obyčejové pravidlo o nepoškozování životního prostředí za hranicemi jejich jurisdikce při provádění činností států na jejich vlastním území (str. 19). V obecnosti však konstatuje, že obyčejové normy v oblasti mezinárodního práva životního prostředí lze dovodit pouze obtížně. Dále tvrdí, že obyčejové normy lze dovodit pouze v té nejobecnější podobě na pomezí mezinárodního práva obecného. Co tím má na mysli?

Následující kapitola je věnována jednomu z hlavních témat rigorózní práce – ochraně ozónové vrstvy. Autor v této části přehledně a přesvědčivě popisuje vývoj, počínaje důvody které vedly k mezinárodněprávní úpravě v oblasti ochrany ozónové vrstvy. Dále konstatuje, že teprve přijetím Montrealského protokolu z roku 1987 lze hovořit o právním systému ochrany ozónové vrstvy Země (str. 27). Dále tato kapitola obsahuje rozbor jednotlivých

ustanovení Vídeňské úmluvy o ochraně ozónové vrstvy a Montrealského protokolu. Protokol obsahuje, jak autor správně konstatuje, vlastní opatření na ochranu ozónové vrstvy, která spočívají ve stanovení limitů pro výrobu a spotřebu látek poškozujících ozónovou vrstvu a prostředky regulace mezinárodního obchodu s těmito látkami. Uchazeč uvádí celou řadu povinností smluvních států. Jaké však budou právní důsledky v případě nesplnění těchto povinností. V této souvislosti by mohl vyjádřit jakými oprávněními disponuje Implementační výbor (str. 51) v případě nesplnění závazku a jakou váhu mají jeho doporučení? – str. 52.

Třetí kapitola je zaměřena na vývoj mezinárodněprávní ochrany klimatu od 70 let 20. století. V této části se autor zabývá problémy spojenými s projednáváním a uzavřením Rámcové úmluvy o změně klimatu. Pro další vývoj v dané oblasti považuje autor za podstatné zejména zřízení konference smluvních stran, která má sloužit jako fórum pro vznik dalších mezinárodněprávních instrumentů v této oblasti. Zabývá se uzavřením Kjótského protokolu v roce 1997 a dále zde zmiňuje soubor dokumentů označených jako Marakéšské dohody v roce 2001 (str. 64), které označuje za největší rozvoj po přijetí Kjótského protokolu. Jaký je jich význam? Dále se autor zaměřuje na další vývoj včetně Cancúnské dohody. Při ústní obhajobě by uchazeč mohl zhodnotit její význam z hlediska provádění Kjótského protokolu. Dále se v této kapitole autor zabývá rozбором Rámcové úmluvy o změně klimatu. Zmiňuje zde mimo jiné závazky smluvních stran přílohy I a II. Jakou mají povahu, jsou právně závazné nebo se jedná o soft law? Dále je v kapitole obsažen zahrnuje rozbor Kjótského protokolu. Jakou povahu mají závazky podle Protokolu? Dále by mohl uchazeč při ústní obhajobě vysvětlit fungování Výboru pro dodržení závazků (str. 90).

Čtvrtá kapitola zahrnuje srovnání právních úprav a zejména zde posuzuje počty smluvních stran v oblasti obou zkoumaných smluvních úprav. Zabývá se i ekonomickými faktory, zdůrazňuje vysokou míru efektivity pokud jde závazky v oblasti ochrany ozónové vrstvy založené zejména na Montrealském protokolu. Zdůrazňuje že daná opatření nejsou příliš nákladná na realizaci (str. 103). Ve srovnání s tím konstatuje, že režim ochrany klimatu je „zcela zjevně nevýhodný“ z hlediska vynaložených nákladů na realizaci požadovaných opatření ve srovnání s ekonomickým přínosem. Autor se dále v kapitole zabývá i právní úpravou a zmiňuje i otázky odpovědnosti států. V tomto směru i srovnává pravomoci Výboru pro dodržení závazků podle Kjótského protokolu, který může i ukládat sankce, zatímco Implementační výbore podle Montrealského protokolu, který může činit pouze doporučení. Konstatuje však, že oba mechanismy jsou poměrně mále efektivní. Je otázkou, zda vzhledem

k povaze závazků by bylo možné vytvořit mechanismy ukládající přísné sankce v případě nedodržení závazků? Následuje závěr obsahující shrnutí zjištěných poznatků.

Pokud jde o hodnocení, dá se konstatovat, že uchazeč naplnil cíl své práce. Rigorózní práce je založena na analýze vývoje v dané oblasti a vzhledem k tomu, že se jedná o smluvní úpravy na rozboru příslušných úmluv a protokolů k nim. Uchazeč ve své práci provedl srovnání obou zkoumaných úprav a vyjádřil i vlastní názory. V této poměrně složité problematice, která je poměrně těžko uchopitelná z hlediska právní úpravy se autor výborně orientuje.

Pokud jde o literaturu, použil uchazeč řadu primárních a sekundárních pramenů, převážně cizojazyčných. Schopnost uchazeče pracovat s literaturou prokazuje i na 107 citacích. Práce je napsána srozumitelným, čtivým jazykem.

Rigorózní práci **doporučuji** k ústní obhajobě. Při ústní obhajobě doporučuji, aby diplomant vedle výše zmíněných otázek : vyjádřil jaká je v současnosti situace pokud jde o právní úpravu ochrany klimatu.

V Praze dne 6. února 2013

doc. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.